شماره: ۹۰/۶۲۶۹۰
تاریخ: ۱۳۹۰/۰۳/۲۲
پیوست: دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضر می‌باشند هدایت صحیح منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز به سمت مصرف در امور خیرخواهانه و خداپسندانه، جزو اولویت‌های اصلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

بر همین اساس و در اجرای تکالیف قانونی مقرر در بند «الف» ماده ۸۶ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، مصوب سال ۱۳۸۹ و تبصره «۱» ماده ۱۲ "سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰"، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۵ شورای پول و اعتبار، بدین‌وسیله "دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری"، که در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب و به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز رسیده است، جهت اجرا ارسال می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند دستورالعمل مذکور به کلیه واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد./۸۳۱۷۲۶

پیوست: ۷ برگ

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیرحسین امین‌آزاد ۳۸۱۶

مرتضی ستاک ۳۸۳۱-۲

تهران- بلوار میرداماد- شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۹۹۵۱

صندوق پستی: ۷۱۷۷/۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴، سایت اینترنتی: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات ومقررات بانکی

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری »

خرداد ماه ۱۳۹۰

"بسمه تعالی"

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری»

مقدمه

به منظور حمایت، تشویق و گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه و هم‌چنین در اجرای تکالیف قانونی مقرر در بند «الف» ماده ٨٦ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه، مصوب سال ۱۳۸۹ و تبصره ۱ ماده ۱۲ سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۵ شورای پول و اعتبار، و در چارچوب بند «الف» ماده ۲ آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی مصوب سال ۱۳۳۷، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری» به شرح ذیل تصویب می‌گردد:

ماده ۱ــ در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارات مربوطه به کار می‌رود:

دستورالعمل: دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

صندوق: صندوق قرض‌الحسنه مؤسسه اعتباری

مجوز تأسیس: مجوز کتبی بانک مرکزی که پس از طی مراحل پیش‌بینی شده در این دستورالعمل و برای ثبت صندوق در مرجع ثبت شرکت‌ها صادر می‌شود.

مجوز فعالیت: مجوز کتبی بانک مرکزی که به منظور شروع فعالیت صندوق صادر می‌شود.

مؤسسه اعتباری: بانک یا موسسه اعتباری غیربانکی که قصد انجام فعالیت قرض‌الحسنه را دارد.

فعالیت قرض‌الحسنه: جذب سپرده قرض الحسنه پس‌انداز و تخصیص آن به اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه

ماده ۲ــ مؤسسه اعتباری که قصد فعالیت قرض‌الحسنه دارد، موظف است با تأسیس صندوق، فعالیت‌های قرض‌الحسنه خود را در این صندوق متمرکز نموده و از انجام فعالیت قرض‌الحسنه درخارج از چارچوب صندوق اکیداً خودداری نماید.

ماده ۳ــ مؤسسه اعتباری مکلف است طی یک دوره سه ماهه با اخذ مجوز از بانک مرکزی، اقدام به تأسیس صندوق و تفکیک و انتقال حساب‌های قرض‌الحسنه خود به صندوق نماید.

ماده ۴ــ صندوق موظف است در مکاتبات یا تبلیغات خود از عبارت «صندوق قرض‌الحسنه بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی» استفاده نماید.

ماده ۵ــ ایجاد شعبه توسط صندوق، موکول به تایید قبلی بانک مرکزی است. جابجایی دفتر مرکزی و شعب صندوق لازم است قبلا به اطلاع بانک مرکزی رسانده شود.

ماده ۶ــ سرمایه صندوق حداقل پنجاه میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال می باشد. این مبلغ باید توسط موسسه اعتباری تامین شود.

تبصره: سرمایه اختصاص‌یافته توسط موسسه اعتباری برای تأسیس صندوق نباید از منابع سپرده گذاران تامین گردد.

ماده ۷ــ مؤسسه اعتباری باید به همراه درخواست کسب مجوز تأسیس صندوق، مدارک و اطلاعات ذیل را به بانک مرکزی ارائه نماید:

- اساسنامه پیشنهادی صندوق (مطابق با اساسنامه نمونه بانک مرکزی)
- نام و مشخصات، میزان تحصیلات، سابقه فعالیت و سمت‌های قبلی اعضای هیأت امناء، هیأت مدیره و مدیرعامل پیشنهادی
- التزام کتبی مدیرعامل موسسه اعتباری مبنی بر انجام عملیات طبق مقررات این دستورالعمل

ماده ۸ــ صدور مجوز تأسیس منوط به رعایت مفاد این دستورالعمل و تأیید اساسنامه صندوق توسط بانک مرکزی است.

ماده ۹ــ اعضای هیأت امنای صندوق باید از میان اعضای هیات مدیره مؤسسه اعتباری انتخاب گردند.

ماده ۱۰ــ مسئولیت انتخاب هیات مدیره و مدیر عامل بر عهده هیات امناء می باشد.

تبصره ۱ ــ حداقل یک نفر از اعضای هیات مدیره صندوق باید از اعضای هیات مدیره موسسه اعتباری باشد.

تبصره ۲ــ رئیس هیات مدیره صندوق باید از اعضای هیات امنای صندوق باشد.

تبصره ۳ ــ اکثریت اعضای هیات مدیره صندوق باید از میان اشخاصی غیر از اعضای هیات مدیره موسسه اعتباری انتخاب شوند.

ماده ۱۱ــ انتخاب اعضای هیات امناء، هیات مدیره و مدیرعامل منوط به تایید بانک مرکزی است.

ماده ۱۲ــ بانک مرکزی پس از دریافت اساسنامه ثبت شده، آگهی ثبت در روزنامه رسمی (یا رسید دریافت روزنامه) و سایر مدارک لازم و هم‌چنین اسامی صاحبان امضای مجاز، ظرف مدت ده روز نسبت به صدور مجوز فعالیت اقدام می‌نماید.

تبصره ــ مؤسسه اعتباری برای شروع فعالیت صندوق باید از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت نماید.

ماده ۱۳ــ ارکان صندوق عبارتند از: هیأت امناء، هیأت مدیره، مدیرعامل و بازرس یا بازرسان.

تبصره ــ شرایط و نحوه انتخاب ارکان، به ترتیب مندرج در اساسنامه صندوق می‌باشد.

ماده ۱۴ــ منابع مالی صندوق از محل های زیر قابل تأمین می‌باشد:

الف ــ سرمایه صندوق: این منابع به صورت آورده نقدی و غیرنقدی است و تا قبل از انحلال و تصفیه کامل امور صندوق، اعم از بازپرداخت سپرده‌ها و ایفای تعهدات آن قابل مطالبه نمی‌باشد.

ب ــ وجوه دریافتی از اشخاص تحت عنوان سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز

پ ــ هدایا و کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی: صندوق در قبال دریافت این منابع هیچ‌گونه تعهدی بر استرداد یا اعطای امتیاز و امثال آن به اهدا کنندگان یا سایر اشخاص ندارد.

ت ــ موقوفات، وصایا، خیرات و مبرّات و ... : این منابع توسط اشخاص نیکوکار به منظور اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه در چارچوب وظایف صندوق در اختیار آن قرار می‌گیرد.

ث ــ کارمزد دریافتی: کارمزد مندرج در ماده ۲۲ و همچنین حق عاملیت دریافتی بابت موارد ذکر شده در ماده ۱۸ این دستورالعمل باید برای تأمین هزینه های جاری صندوق مورد

استفاده قرار گیرد و در صورت وجود مازاد، مبلغ آن به عنوان یکی از منابع صندوق مورد استفاده قرار می گیرد.

ج ــ سایر منابع به تأیید بانک مرکزی.

ماده ۱۵ــ صندوق صرفاً می تواند نسبت به گشایش حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز اقدام نماید.

ماده ۱۶ــ مسئولیت ضمانت بازپرداخت سپرده های قرض الحسنه پس انداز بر عهده موسسه اعتباری می باشد.

ماده ۱۷ــ به سپرده های اشخاص نزد صندوق هیچ‌گونه سودی تعلق نمی‌گیرد.

ماده ۱۸ــ صندوق موظف است حساب قرض‌الحسنه ویژه برای وجوه تودیع شده توسط اشخاص حقیقی و حقوقی افتتاح نماید و بر اساس شرایطی که به موجب قرارداد عاملیت منعقده فی ما بین تودیع‌کننده و صندوق منعقد می‌شود، تسهیلات قرض‌الحسنه را به اشخاص حقیقی و حقوقی اعطا نماید.

ماده ۱۹ــ افتتاح حساب قرض‌الحسنه سکه طلا توسط صندوق صرفاً با مجوز بانک مرکزی امکان‌پذیر است. در این حساب اعطای تسهیلات و بازپرداخت آن به صورت سکه طلا خواهد بود.

ماده ۲۰ــ مصارف صندوق صرفاً در قالب تسهیلات قرض‌الحسنه انجام می پذیرد. این تسهیلات برای رفع نیازهای ضروری و بر اساس مقررات مصوب شورای پول و اعتبار اعطا خواهد شد.

ماده ۲۱ــ حداکثر مبلغ تسهیلات قابل پرداخت به هر شخص توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

تبصره ــ تسهیلات قابل پرداخت از محل وجوه تودیع شده موضوع ماده ۱۸ این دستورالعمل، از محدودیت‌های این ماده مستثنی است.

ماده ۲۲ــ صندوق بابت تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی، از مشتریان خود صرفا می‌تواند کارمزد دریافت نماید.

تبصره ــ حداکثر نرخ کارمزد تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی از سوی صندوق توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد.

ماده ۲۳ــ ارائه هرگونه برنامه زمان بندی برای اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه در قبال سپرده‌گذاری برای مدت معین در چارچوب برنامه جدولی براساس نوبت و مبلغ و موارد مشابه توسط صندوق ممنوع است.

ماده ۲۴ــ اعطای جوایز به دارندگان حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، مطابق مقررات مصوب شورای پول و اعتبار می‌باشد.

ماده ۲۵ــ پس از ایجاد صندوق، انجام هر گونه فعالیت قرض‌الحسنه پس انداز توسط مؤسسه اعتباری ممنوع می‌باشد.

تبصره ــ موسسه اعتباری در دوران انتقال نمی‌تواند مانده پس انداز قرض‌الحسنه را به غیر از تسهیلات قرض‌الحسنه اختصاص دهد.

ماده ۲۶ــ صندوق موظف به ایجاد سامانه جامع اطلاعاتی برای حساب های خود می‌باشد.

ماده ۲۷ــ صندوق مکلف است امکان دسترسی بر خط بانک مرکزی به سامانه جامع اطلاعاتی خود را فراهم نماید.

ماده ۲۸ــ صندوق موظف است تمامی عملیات خود را بر اساس استانداردهای حسابداری و ضوابط مورد تأیید بانک مرکزی اجرا و ثبت نماید.

ماده ۲۹ــ صندوق موظف است حسب اعلام بانک مرکزی کلیه اطلاعات مورد نیاز و نیز صورت‌های مالی خود را همراه با یادداشت‌های پیوست، به بانک مرکزی ارائه دهد.

ماده ۳۰ــ بانک مرکزی در هر زمان که تشخیص دهد، می‌تواند بازرسان خود را جهت رسیدگی به حساب‌های صندوق اعزام نماید. مدیران صندوق مکلفند تمامی اسناد، مدارک و دفاتر خود را جهت این گونه رسیدگی‌ها ارائه نمایند و امکان رسیدگی‌های لازم را برای بازرسان بانک مرکزی فراهم سازند.

ماده ۳۱ــ چنانچه در رسیدگی‌های بانک مرکزی تخلف از ضوابط احراز گردد، موارد به تشخیص این بانک جهت اصلاح رویه به صورت اخطار کتبی با قید مهلت به صندوق مربوط اعلام می‌شود.

تبصره- در صورتی که گزارش‌های بازرسان بانک مرکزی و بررسی‌های این بانک، حکایت از اصرار بر ادامه تخلف صندوق ذیربط داشته باشد و یا تخلفات صندوق موردنظر، آشکارا مغایر با مقررات و موازین قانونی موجود باشد و یا دامنه شکایات از صندوق مربوط از حد متعارف بالاتر ارزیابی شود، در این صورت بانک مرکزی می‌تواند نسبت به ابطال مجوز فعالیت صندوق موردنظر اقدام نماید.

ماده ۳۲- توقف فعالیت و یا انحلال صندوق پس از طی مراحل قانونی و تعیین تکلیف نحوه بازپرداخت سپرده های قرض‌الحسنه و وجوه موضوع حساب قرض الحسنه ویژه، موضوع بند «ب» ماده ١٤ و ماده ۱۸ این دستورالعمل و اعلام قبلی و کتبی مراتب توسط صندوق به بانک مرکزی و کسب موافقت این بانک صورت می‌گیرد.

تبصره- بانک مرکزی تا زمان بازپرداخت آخرین مبلغ وجوه سپرده گذاران و وجوه اداره شده، بر عملیات تصفیه صندوق در دوره توقف و انحلال نظارت می‌نماید.

ماده ۳۳- پس از تصفیه امور صندوق، منابع مالی مازاد و سایر اموال صندوق، مطابق اساسنامه و سایر قوانین و مقررات ذیربط به مصرف خواهد رسید.

ماده ۳۴- هرگونه تغییر در اساسنامه صندوق موکول به تأیید قبلی بانک مرکزی است.

ماده ۳۵- صندوق در مواردی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع قوانین و مقررات جاری از جمله قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، بخشنامه ها، دستورالعمل‌ها و مقررات بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات موضوعه می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری» در یک مقدمه، ۳۵ ماده و ۱۱ تبصره در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۳/ ٠٤کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی لازم الاجرا می‌باشد.